

Rèn luyện các kỹ năng mềm cho học sinh sinh viên trong giáo dục nghề nghiệp

ThS. Nguyễn Thị Nhuận
Đoàn Thanh niên – Hội Sinh viên trường

Nghị quyết số 29-NQ/TW của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XI về “Đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu Công nghiệp hóa – Hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế” đã được Hội nghị lần thứ 8 (khóa XI) thông qua vào ngày 04/11/2013. Trong Nghị quyết đã nhận định: “Chất lượng, hiệu quả giáo dục và đào tạo còn thấp so với yêu cầu, nhất là giáo dục đại học, giáo dục nghề nghiệp. Hệ thống giáo dục và đào tạo thiếu liên thông giữa các trình độ và giữa các phương thức giáo dục, đào tạo; còn nặng lý thuyết, nhẹ thực hành. Đào tạo thiếu gắn kết với nghiên cứu khoa học, sản xuất, kinh doanh và nhu cầu của thị trường lao động; chưa chú trọng đúng mức việc giáo dục đạo đức, lối sống và kỹ năng làm việc”. Đồng thời, để định hướng đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo; Nghị quyết đã yêu cầu: “Đối với giáo dục nghề nghiệp, tập trung đào tạo nhân lực có kiến thức, kỹ năng và trách nhiệm nghề nghiệp. Hình thành hệ thống giáo dục nghề nghiệp với nhiều phương thức và trình độ đào tạo kỹ năng nghề nghiệp theo hướng ứng dụng, thực hành, bảo đảm đáp ứng nhu cầu nhân lực kỹ thuật công nghệ của thị trường lao động trong nước và quốc tế”.

Tổ chức UNESCO đã đề cập đến mục tiêu của việc học: “Học để biết, học để làm, học để cùng chung sống và học để khẳng định mình”. Mục tiêu của việc học không chỉ để biết, để hiểu mà quan trọng hơn, học để làm việc, làm việc có kỹ năng, có tính chuyên nghiệp và học để có khả năng hòa nhập, đáp ứng nhu cầu xã hội và cụ thể là gắn với các doanh nghiệp, với các đơn vị sử dụng sản phẩm của các cơ sở đào tạo.

Các doanh nghiệp, đơn vị nào cũng có nguyện vọng được tiếp nhận học sinh, sinh viên mới ra trường có tay nghề cao, có khả năng đáp ứng được công việc ngay sau khi tuyển dụng mà không phải qua đào tạo lại, biết vận dụng các kiến thức được học, ứng dụng vào công việc thực tế tại doanh nghiệp, biết chia sẻ với đồng nghiệp, biết làm việc nhóm và sẵn sàng nhận nhiệm vụ với ý thức trách nhiệm cao. Các doanh nghiệp sẵn sàng hợp tác với các cơ sở đào tạo xây dựng nội dung, chương trình,

phương pháp đào tạo đáp ứng yêu cầu doanh nghiệp; sẵn sàng hỗ trợ cơ sở đào tạo nâng cao chất lượng trong việc rèn luyện cho học sinh sinh viên các kỹ năng mềm.

Kỹ năng mềm là những kỹ năng cần thiết, trở thành hành trang của mỗi người trước những thách thức của cuộc sống và những đòi hỏi mới của công cuộc hội nhập.² Đặc biệt, lứa tuổi học sinh sinh viên với những thay đổi về mặt tâm sinh lý, suy nghĩ và hành động, phải tham gia nhiều hơn các mối quan hệ xã hội thì kỹ năng mềm càng cần thiết để giúp cá nhân có thể phân tích, xử lý các tình huống khó khăn, có phương thức tiếp cận và thích ứng với các vấn đề xã hội mới nảy sinh, tạo dựng bản lĩnh sống vững vàng, hoàn thiện và khẳng định bản thân. Việc trang bị kỹ năng mềm đã và đang nhận được sự quan tâm và ủng hộ của các cấp Bộ, ngành giáo dục và của bản thân chúng tôi, những giảng viên, giáo viên Trường Cao đẳng Kỹ thuật Lý Tự Trọng. TP. HCM

Do vậy, để đào tạo đáp ứng nhu cầu xã hội, nhu cầu của doanh nghiệp trong giáo dục nghề nghiệp và để làm tốt việc rèn luyện cho học sinh sinh viên các kỹ năng mềm, chúng tôi xin đề xuất một số ý kiến sau đây:

1. Tăng cường liên kết, nắm bắt nhu cầu thực tế của các doanh nghiệp hiện đang sử dụng học sinh, sinh viên tốt nghiệp của trường hoặc sử dụng học sinh, sinh viên của trường đang thực tập tại các doanh nghiệp để kịp thời điều chỉnh nội dung, chương trình đào tạo kỹ năng mềm theo hướng gắn với nhu cầu xã hội.

Hiện tại, trường chúng ta tập trung đào tạo chủ yếu khối các ngành nghề kỹ thuật. Hằng năm, trường chúng ta thường gửi học sinh, sinh viên đến các doanh nghiệp để thực tập hoặc giới thiệu học sinh, sinh viên vừa tốt nghiệp ra trường đến làm việc tại các doanh nghiệp. Qua những đợt hoạt động này, nhà trường cần khảo sát, lắng nghe ý kiến phản hồi, góp ý của các doanh nghiệp trong việc xây dựng, tập huấn trang bị những kỹ năng mềm phù hợp với chuyên ngành, công việc thực tế sau này của học sinh, sinh viên. Chẳng hạn như, đối với chuyên ngành Ô tô, các doanh nghiệp thường yêu cầu học sinh, sinh viên chúng ta cần có thêm các kỹ năng khác ngoài những kỹ năng cơ bản của nghề như kỹ năng đọc tài liệu, tạo lập tài liệu, kỹ năng giao tiếp, kỹ năng giải quyết vấn đề, kỹ năng làm việc nhóm, ... Hoặc đối với chuyên ngành dệt may rất cần nhà trường đào tạo thêm các kỹ năng quản lý sản xuất, kỹ năng bán hàng, kỹ năng thiết kế, làm mẫu,

2. Tiếp tục đổi mới, cập nhật bổ sung nội dung, chương trình đào tạo các kỹ năng mềm để phù hợp với sự phát triển của các ngành nghề đào tạo và đáp ứng yêu cầu sử dụng lao động của doanh nghiệp.

Nhằm đáp ứng nhu cầu phát triển kinh tế - xã hội, Bộ Giáo dục và Đào tạo đã đưa môn kỹ năng mềm vào chương trình đào tạo ở các trường Đại học và Cao đẳng như một bộ môn cần thiết, giúp học sinh, sinh viên sau này tốt nghiệp ra trường có khả năng làm việc chuyên nghiệp, đáp ứng nhu cầu của các doanh nghiệp đang tìm kiếm nguồn nhân lực chất lượng cao. Với học phần kỹ năng giao tiếp trong chương trình đào tạo của nhà trường, ngoài những kỹ năng giao tiếp cơ bản, các giảng viên của trường có rèn luyện thêm những kỹ năng tìm việc làm, kỹ năng trả lời phỏng vấn khi xin việc và kỹ năng giao tiếp ở nơi làm việc vào giáo trình giảng dạy. Tuy nhiên, chúng tôi nhận thấy những kỹ năng trên rất cần thiết nhưng chưa đủ để học sinh, sinh viên tự tin làm việc tốt và thích ứng nhanh với môi trường làm việc sau này, đặc biệt đáp ứng được nhu cầu cao của các doanh nghiệp. Nhà trường nên có ý kiến với Bộ Giáo dục và Đào tạo hoặc trong khả năng linh động, cho phép của nhà trường về chương trình đào tạo nên tính toán cập nhật, bổ sung một số học phần kỹ năng mềm đặc thù riêng cho từng đối tượng học sinh, sinh viên của từng chuyên ngành đào tạo.

3. Tổ chức đào tạo, tập huấn, bồi dưỡng giảng viên giảng dạy các chương trình kỹ năng mềm cho học sinh, sinh viên trường.

Hiện nay, đa số giảng viên giảng dạy các học phần kỹ năng giao tiếp của trường chưa được đào tạo chính quy. Các giảng viên chủ yếu là giảng viên của bộ môn văn hoặc được đào tạo quản lý giáo dục,... được nhà trường cử tập huấn, bồi dưỡng các khóa đào tạo ngắn hạn về khoa học giao tiếp để có thể phụ trách giảng dạy học phần này. Nếu nhà trường có điều chỉnh, bổ sung các học phần kỹ năng mềm riêng cho từng chuyên ngành đào tạo thì các giảng viên của trường nên được tiếp tục tập huấn, bồi dưỡng các chuyên đề kỹ năng mềm mới này. Nhà trường có thể mời các doanh nghiệp tập huấn, chia sẻ kinh nghiệm cho các giảng viên của trường hoặc có thể tập huấn, hướng dẫn trực tiếp đến học sinh, sinh viên của trường. Với cách thực hiện này sẽ góp phần tăng cường sự gắn kết giữa nhà trường với doanh nghiệp để phát huy thế mạnh của từng bên, mang lại lợi ích cho cả 2 bên: nhà trường giúp doanh nghiệp đào tạo, cung cấp được nguồn nhân lực chất lượng cao, đáp ứng yêu cầu của doanh nghiệp; còn

doanh nghiệp giúp nhà trường xây dựng nội dung, chương trình, phương pháp đào tạo kỹ năng mềm gắn với thực tiễn của doanh nghiệp.

4. Tăng cường giáo dục học sinh, sinh viên đạo đức, lối sống và kỹ năng làm việc cho học sinh, sinh viên.

Các doanh nghiệp nước ngoài, các liên doanh và kể cả các doanh nghiệp trong nước đã sử dụng công nghệ tự động trong việc quản lý nhân lực, đánh giá năng lực, phẩm chất của người lao động. Nếu người học, người lao động không được rèn luyện tác phong công nghiệp; thiếu tính kỷ luật, tính chuyên nghiệp; không có tinh thần hợp tác, không nâng cao ý thức tự giác, tinh thần trách nhiệm trong công việc, ... thì sẽ tụt hậu và mất năng lực cạnh tranh trên thị trường lao động. Những phẩm chất, kỹ năng này cần được giáo dục, rèn luyện ngay trong quá trình đào tạo tại các cơ sở đào tạo. Chính vì thế, nhà trường cùng các giảng viên phải truyền cho học sinh, sinh viên lòng yêu nghề, ham mê lao động; phải giáo dục học sinh, sinh viên ý thức, thái độ tích cực trong học tập và với công việc sau này. Trong từng công tác quản lý, trong từng giờ dạy lý thuyết, từng thao tác thực hành và từng buổi thực tập nghề nghiệp; mỗi người cán bộ, giảng viên, nhân viên và kể cả doanh nghiệp phải chú trọng giáo dục đạo đức, rèn luyện lối sống cho học sinh, sinh viên.

5. Đoàn Thanh niên – Hội sinh viên hỗ trợ học sinh, sinh viên trang bị những kỹ năng mềm cần thiết, phù hợp với lứa tuổi, đặc thù ngành nghề đang học tập.

Đoàn Thanh niên – Hội sinh viên cần tăng cường thông tin, truyền truyền về tầm quan trọng của kỹ năng mềm đến học sinh, sinh viên thông qua việc lồng ghép các hình thức sinh hoạt, rèn luyện kỹ năng trong các hoạt động phong trào của Đoàn – Hội, trên trang tin điện tử Đoàn – Hội, các buổi tập huấn, nói chuyện chuyên đề, xử lý tình huống thực tế trong các buổi sinh hoạt của chi đoàn, chi hội.

Phối hợp với phòng Thanh tra giáo dục và Công tác sinh viên tham mưu Ban giám hiệu đưa nội dung giáo dục kỹ năng mềm vào nội dung rèn luyện bắt buộc của học sinh, sinh viên.

Phối hợp với các đơn vị sự nghiệp trực thuộc Thành Đoàn trong việc tổ chức các lớp trang bị kỹ năng, chương trình huấn luyện kỹ năng cho học sinh, sinh viên tại trường hoặc ngoài trường.

Thành lập mới các Câu lạc bộ, đội, nhóm kỹ năng mềm; phát huy các đội nhóm kỹ năng hiện có của tổ chức Đoàn – Hội; tạo môi trường rèn luyện thường xuyên các

kỹ năng mềm cho đoàn viên thanh niên; định hướng, hỗ trợ về nội dung, tài liệu cho hoạt động của các Câu lạc bộ, đội, nhóm này.

Tập huấn, bồi dưỡng đội ngũ báo cáo viên kỹ năng mềm là các cán bộ Đoàn – Hội, thủ lĩnh thanh niên, đội, nhóm trưởng nhằm xây dựng đội ngũ tư vấn và hỗ trợ việc rèn luyện thường xuyên các kỹ năng mềm trong học sinh sinh viên.

Các giải pháp trên có liên hệ mật thiết và hỗ trợ lẫn nhau. Nếu thực hiện đầy đủ và đồng bộ các giải pháp thì công tác đào tạo của nhà trường nói chung và công tác rèn luyện kỹ năng mềm cho học sinh, sinh viên nói riêng nhất định sẽ được nâng cao; góp phần đào tạo, cung cấp nguồn nhân lực chất lượng cao và đáp ứng nhu cầu của xã hội.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam, *Nghị quyết hội nghị Trung ương 8 khóa XI*.
2. Bộ Giáo dục và Đào tạo, *Hỏi đáp về một số nội dung “Đổi mới căn bản, toàn diện Giáo dục và Đào tạo”*, NXB Giáo dục Việt Nam, 2013.
3. Thành đoàn Thành phố Hồ Chí Minh, *“Đề án huấn luyện, trang bị kỹ năng thực hành xã hội cho 200.000 thanh thiếu nhi thành phố, giai đoạn 2013 – 2017”*, 03/01/2013.

Chức năng của thành phố Hồ Chí Minh là giúp đỡ và hỗ trợ